

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 1. junija 2017*

„Predhodno odločanje — Boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih — Direktiva 2011/7/EU — Komerzialne najemne pogodbe za nedoločen čas — Zamude pri plačilu najemnine — Pogodbe, sklenjene pred iztekom roka za prenos te direktive — Nacionalna ureditev — Izključitev takih pogodb s časovnega področja uporabe navedene direktive“

V zadevi C-330/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi, Poljska) z odločbo z dne 16. maja 2016, ki je na Sodišče prispela 10. junija 2016, v postopku

Piotr Zarski

proti

Andrzej Stadnickemu,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi E. Juhász, predsednik senata, C. Vajda in C. Lycourgos (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za P. Zarskega B. Stankiewicz, Z. Korsak in A. Ostrowska-Maciąg, radcy prawni,

— za poljsko vlado B. Majczyna, agent,

— za špansko vlado M. A. Sampol Pucurull, agent,

— za Evropsko komisijo M. Patakia, A. C. Becker in J. Szczodrowski, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(1), člena 2, točka 1, člena 3, člena 6, člena 8 in člena 12(4) Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL 2011, L 48, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med P. Zarskim in A. Stadnickim glede nadomestila za stroške izterjave, ki so nastali P. Zarskemu pri izterjavi zapadlih najemnin od A. Stadnickega.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2000/35/ES

- 3 Člen 6(3) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 226) določa:

„Pri prenosu te direktive lahko države članice izključijo:

[...]

(b) pogodbe, sklenjene pred 8. avgustom 2002 [...]“.

Direktiva 2011/7

- 4 V uvodni izjavi 12 Direktive 2011/7 je navedeno:

„Zamude pri plačilih predstavljajo kršenje pogodbe, kar je postalo finančno ugodno za dolžnike v večini držav članic zaradi nizkih ali neobstoječih obrestnih mer, ki se zaračunajo za zamude pri plačilih, in/ali dolgotrajnih postopkov pravnega varstva. Potreben je odločen premik h kulturi takojšnjega plačevanja, pri čemer bi bilo treba izključitev pravice do zaračunavanja obresti vedno obravnavati kot skrajno nepošten pogodbeni pogoj ali poslovno prakso, da bi preobrnilo ta trend in odvrčalo od zamud pri plačilih. Tak premik bi moral zajemati tudi uvedbo posebnih določb o plačilnih rokih in nadomestilih upnikom za nastale stroške ter med drugim domnevo, da je izključitev pravice do nadomestila za stroške izterjave skrajno nepoštena.“

- 5 Člen 1(1) Direktive 2011/7 določa:

„Cilj te direktive je boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, da bi zagotovili pravilno delovanje notranjega trga ter s tem spodbudili konkurenčnost podjetij, zlasti [malih in srednje velikih podjetij (MSP)].“

- 6 Člen 2 te direktive določa:

„V tej direktivi:

1. „trgovinski posli“ pomeni posle med podjetji ali med podjetji in javnimi organi, ki vodijo k dostavi blaga ali izvajanju storitev za plačilo;

[...]“

7 Člen 6 Direktive 2011/7, naslovljen „Nadomestilo stroškov izterjave“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je upnik upravičen od dolžnika prejeti najmanj fiksni znesek 40 EUR, kadar v trgovinskih poslih obresti za zamudo pri plačilu zapadejo v plačilo v skladu s členom 3 ali 4.

2. Države članice zagotovijo, da fiksni znesek iz odstavka 1 zapade v plačilo, ne da bi bilo potrebno opozorilo in kot nadomestilo za upnikove lastne stroške izterjave.

3. Upnik je poleg fiksne zneska iz odstavka 1 upravičen zahtevati razumno nadomestilo od dolžnika za kakršne koli stroške izterjave, nastale zaradi dolžnikove zamude pri plačilu, ki so višji od fiksne zneska. To bi lahko vključevalo med drugim stroške za najem odvetnika ali agencije za izterjavo dolgov.“

8 Člen 12(4) navedene direktive določa:

„Pri prenosu Direktive se države članice odločijo, ali bodo izključile pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013.“

9 Člen 13, prvi odstavek, te direktive določa:

„Direktiva 2000/35/ES se razveljavi z učinkom od 16. marca 2013 brez poseganja v obveznosti držav članic v zvezi z roki za prenos Direktive v nacionalno pravo in začetek veljavnosti Direktive. Vendar se nadalje uporablja za pogodbe, sklenjene pred tem datumom in za katere se ta direktiva na podlagi člena 12(4) ne uporablja.“

Poljsko pravo

10 Direktiva 2011/7 je bila v poljski pravni red prenesena z zakonom o plačilnih rokih v trgovinskih poslih z dne 8. marca 2013 (v nadaljevanju: zakon z dne 8. marca 2013), ki je začel veljati 28. aprila 2013 in ki je razveljavil zakon o plačilnih rokih v trgovinskih poslih z dne 12. junija 2003.

11 Člen 4 zakona z dne 8. marca 2013 določa:

„Za namene tega zakona veljajo te opredelitve:

trgovinski posel – pogodba, katere predmet je dobava blaga ali izvajanje storitev za plačilo, če jih stranke, navedene v členu 2, sklenejo v zvezi s svojo dejavnostjo;

[...]“

12 Člen 10 navedenega zakona določa:

„1. Upnik je od zapadlosti obresti, določenih v členu 7(1) ali členu 8(1), od dolžnika in ne da bi bilo potrebno opozorilo, upravičen prejeti plačilo zneska v PLN [(poljski zloti)], ki po srednjem menjalnem tečaju Narodowy Bank Polski (poljska narodna banka) na zadnji delovni dan v mesecu pred mesecem, v katerem je zapadlo plačilo, ustreza znesku 40 EUR, kot nadomestilo stroškov izterjave.

2. Upnik ima poleg zneska iz odstavka 1 tudi pravico do ustreznega nadomestila lastnih stroškov izterjave, ki presegajo ta znesek.

3. Pravica do plačila zneska iz odstavka 1 pripada za vsak posamezen posel ob upoštevanju člena 11(2), točka 2.“

13 Člen 15 zakona z dne 8. marca 2013 določa:

„1. Za trgovinske posle, sklenjene pred dnem začetka veljavnosti tega zakona, se uporabljajo določbe, ki veljajo do takrat.

[...]“

14 Drugače od člena 10(1) zakona z dne 8. marca 2013 nobena določba zakona o plačilnih rokih v trgovinskih poslih z dne 12. junija 2003 ni določala pravice upnika, da zahteva pavšalno nadomestilo v višini 40 EUR iz naslova nastalih stroškov izterjave.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

15 Stranki v sporu o glavni stvari sta podjetnika, ki sta 20. septembra 2010 sklenila najemno pogodbo za nedoločen čas, v skladu s katero je najemnik, A. Stadnicki, v zameno za plačilo najemnine uporabljal poslovne prostore, ki so last najemodajalca, P. Zarskega. Najemodajalec je od najemnika zahteval plačilo nadomestila v pavšalnem znesku 40 EUR za stroške izterjave prepozno plačane najemnine od 9. aprila 2014 do februarja 2015.

16 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy (okrajno sodišče v Varšavi, Poljska) je tožbo P. Zarskega, ki je temeljila na členu 10(1) zakona z dne 8. marca 2013, zavrnilo, ker se v skladu s členom 15 tega zakona ta ni nanašala na pogodbe, sklenjene pred 28. aprilom 2013. P. Zarski je zoper to odločbo pri predložitvenemu sodišču vložil pritožbo.

17 To sodišče si najprej postavlja vprašanje, ali je dajanje prostorov v najem storitev v smislu člena 2, točka 1, in člena 3 Direktive 2011/7.

18 Če bi bil odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ima predložitveno sodišče dvome o tem, ali v primeru najemne pogodbe za nedoločen čas trgovinski posel ustreza pogodbi ali posamezni in ločeni „transakciji“, ki je vsakokratno plačilo najemnine. Po njegovem mnenju je pogodba sestavljena iz zaporednih transakcij, ki tvorijo neprekinjen posel. Res pa je, da je zakon z dne 8. marca 2013 trgovinske posle omejil na pogodbe. Poraja pa se dvom o vprašanju, ali zakonodajalec Evropske unije varuje pravni akt, kot je pogodba, ali pa varuje tudi „ekonomsko transakcijo gospodarskega subjekta“, kot je plačilo v zameno za dobavo blaga in storitev.

19 Po mnenju predložitvenega sodišča iz člena 2, točka 1, Direktive 2011/7 izhaja, da je sicer vsaka pogodba trgovinski posel, vsak trgovinski posel pa ni nujno pogodba. Tako bi lahko več posamičnih trgovinskih poslov izhajalo iz ene same okvirne pogodbe. Poleg tega naj zaščita upnikove pravice do pravočasnega plačila v trgovinskem poslu ne bi spodbujala k omejevanju navedenega varstva na pogodbe, ampak k razširitvi tega varstva na trgovinske posle.

20 Če bi bilo treba pojem „trgovinski posel“ razumeti kot ločen in različen posel, ki ga tvori vsakokratno plačilo najemnine, se predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali lahko države članice v skladu s členom 12(4) Direktive 2011/7 izključijo uporabo te direktive za najemne pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, če do zamud s plačilom najemnine pride po tem datumu.

21 Predložitveno sodišče trdi, da je v členu 12(4) navedene direktive uporabljen pojem „pogodba“, in ne „posel“, medtem ko se v več drugih določbah pojavlja pojem „posel“. Meni pa, da ostaja dvom, ali ni cilj Direktive 2011/7 varovati posamezna trajna ali ponavljajoča se razmerja in ali bi torej moralo imeti pri razlagi člena 12(4) prednost načelo takojšnje uporabe novega zakona.

22 V teh okoliščinah je Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je dajanje prostorov v najem storitev v smislu člena 2, točka 1, in člena 3 (ter uvodnih izjav 2, 3, 7, 11, 18 in 23) Direktive 2011/7?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je pri sklenitvi najemne pogodbe za nedoločen čas trgovinski posel v smislu člena 1(1), člena 2, točka 1, člena 3, člena 6 in člena 8 (ter uvodnih izjav 1, 3, 4, 8, 9, 26 in 35) Direktive 2011/7 pogodba ali posamezna ločena ‚transakcija‘ v obliki vsakokratnega plačila najemnine v zameno za možnost uporabe prostorov in priključkov?
3. Če bi se pri odgovoru na drugo vprašanje ugotovilo, da je trgovinski posel plačilo vsakokratne najemnine v zameno za možnost uporabe prostorov in priključkov, ali je treba člen 1(1), člen 2, točka 1, in člen 12(4) (ter uvodno izjavo 3) Direktive 2011/7 razlagati tako, da lahko države članice iz uporabe [navedene] direktive izključijo najemne pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, če zamuda pri plačilu posameznih najemnin nastopi po tem datumu?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo in tretje vprašanje

- 23 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem za predhodno odločanje, ki ju je treba obravnavati najprej in skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(4) Direktive 2011/7 razlagati tako, da lahko države članice s področja uporabe te direktive izključijo zamude pri plačilu pri izvajanju pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, tudi če te zamude nastopijo po tem datumu ali če so ta plačila trgovinski posli, ki morajo nujno spadati na časovno področje uporabe navedene direktive.
- 24 Na podlagi člena 12(4) Direktive 2011/7 lahko države članice pri prenosu te direktive odločijo, ali želijo z njenega področja uporabe izključiti pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013.
- 25 Spomniti je treba, da v skladu z ustaljeno sodno prakso tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kakor iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze iz določbe prava Unije, ki se za opredelitev smisla in obsega ne sklicuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji (sodba z dne 18. oktobra 2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 26 Ker se člen 12(4) Direktive 2011/7 v ničemer ne sklicuje na pravo držav članic, ga je treba razlagati avtonomno in enotno. Podobno razlago je treba poiskati ob upoštevanju besedila te določbe, okvira, v katerega se umešča, in ciljev, ki se uresničujejo s to direktivo (sodba z dne 10. novembra 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, točka 33).
- 27 Tako je treba v zvezi z besedilom člena 12(4) Direktive 2011/7 navesti, da zakonodajalec Unije uporablja izraz „pogodbe, sklenjene“, in ne izraza „trgovinski posli“, navedenega v drugih določbah te direktive.
- 28 Zato in ne da bi bilo treba v okviru tega predloga za sprejetje predhodne odločbe odločiti, ali se lahko pojem „trgovinski posli“ – na kar naj bi namigovalo predložitveno sodišče – nanaša na načine izvajanja pogodbe, zadostuje ugotovitev, da je zakonodajalec Unije vsekakor pazil, da ni na kakršen koli način uporabil tega izraza, ko je določil obseg možnosti, ki je državam članicam priznana v členu 12(4) Direktive 2011/7.

- 29 Na podlagi preučitve besedila te določbe je torej mogoče ugotoviti, da je zakonodajalec Unije z uporabo izraza „pogodbe, sklenjene“ želel državam članicam omogočiti, da s področja uporabe Direktive 2011/7 v celoti izvzamejo pogodbeno razmerja, sklenjena pred 16. marcem 2013, vključno z učinki, ki izhajajo iz navedenih pogodbenih razmerij in so nastali po tem datumu.
- 30 Ta razlaga je podprta z okvirom zadevne določbe in še posebej z obsegom člena 13 Direktive 2011/7.
- 31 Navedeni člen 13 namreč razveljavlja Direktivo 2000/35 z učinkom od 16. marca 2013, določa pa, da se ta direktiva še naprej uporablja za pogodbe, sklenjene pred tem datumom, in za pogodbe, za katere se Direktiva 2011/7 v skladu z njenim členom 12(4) ne uporablja.
- 32 Iz tega sledi, da če je država članica uporabila možnost, priznано s členom 12(4) Direktive 2011/7, pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, pod pogojem iz člena 6(3)(b) Direktive 2000/35 še naprej ureja ta direktiva, vključno z njihovimi prihodnjimi učinki, ne glede na dejstvo, da je bila zadnjenavedena direktiva načeloma razveljavljena s tem istim dnem. V tem primeru Direktive 2011/7 ni mogoče uporabiti za učinke takih pogodb, ki nastanejo po 16. marcu 2013, saj za njih ne morejo hkrati veljati določbe Direktive 2000/35 in Direktive 2011/7.
- 33 Iz zgoraj navedenega izhaja, da za zahtevke v zvezi s plačili, dolgovanimi po 16. marcu 2013, ne morejo veljati določbe Direktive 2011/7, če je bila pogodba, v skladu s katero je treba izvesti ta plačila, sklenjena pred tem datumom in je zadevna država članica uporabila možnost iz člena 12(4) Direktive 2011/7.
- 34 Zato je treba na drugo in tretje postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(4) Direktive 2011/7 razlagati tako, da lahko države članice s področja uporabe te direktive izključijo zamude pri plačilu pri izvajanju pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, tudi če te zamude nastopijo po tem datumu.

Prvo vprašanje

- 35 Ob upoštevanju odgovora na drugo in tretje vprašanje na prvo vprašanje ni treba odgovoriti.
- 36 Ker je bila zadevna pogodba iz postopka v glavni stvari sklenjena pred 16. marcem 2013 in je Republika Poljska uporabila možnost iz člena 12(4) Direktive 2011/7, navedena pogodba ne more spadati na časovno področje uporabe te direktive, zato ni treba ugotavljati, ali bi jo bilo treba izključiti tudi z njenega stvarnega področja uporabe.

Stroški

- 37 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, nastali za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 12(4) Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih je treba razlagati tako, da lahko države članice s področja uporabe te direktive izključijo zamude pri plačilu pri izvajanju pogodbe, sklenjene pred 16. marcem 2013, tudi če te zamude nastopijo po tem datumu.

Podpisi